

ROMANIA THROUGH MITE KREMnitz'S EYES

Valentin TODESCU, Assistant Professor, PhD Candidate, "1 Decembrie 1918"
University of Alba-Iulia

Abstracts: Beside Germany, Romania was for Mite Kremnitz her second native land. She loved Romania and she was also one of the very first promoters of the Romanian culture and literature in the second half of the XIX-th century in the German area in a time when Germans knew as much as nothing about the Romanian civilisation. Mite Kremnitz published in 1877, under the title "Rumänische Skizzen", her first anthology of translations from the Romanian literature. Because the Germans had few information about our country, the translator considered to write an introduction and offered to the German readers a short presentation of our country. And this introduction is the subject of our present study.

Keywords: Mite Kremnitz, Romanian literature, Junimea

Prima antologie de traduceri întocmită de Mite Kremnitz poartă titlul *Rumänische Skizzen*¹ și cuprinde: o prefață de Mite Kremnitz, studiul lui T. Maiorescu, *În contra direcției de azi în cultura românească*, nuvela lui Slavici *La crucea din sat*, nuvelele lui I. Negruzzi, *Părintele Gavril* și *Cucoana Nastasica*, nuvela lui Slavici *Popa Tanda*, nuvela lui A. Odobescu *Mihnea Vodă cel Rău*, povestea *Doi feți-logofeți*² și nuvela *Schanta* a lui Nicu Gane.

Din cuprins rezultă faptul că Mite Kremnitz a căutat să traducă povești umoristice din lumea satului românesc și să aducă în atenția cititorului specificul românesc. Nu dorim însă să facem o analiză a cuprinsului antologiei, ci dorim să ne aplecăm asupra prefeței scrise la cartea sa de către traducătoarea însăși, deoarece aceasta ni se pare a avea o importanță deosebită în misiunea de-a face România cunoscută în spațiul german. Prefața autoarei se constituie într-un fel de „pliant de prezentare” a civilizației românești pentru oricine dorește să afle câteva lucruri esențiale despre România.

Mite Kremnitz a intuit foarte bine faptul că, pentru ca cititorul să înțeleagă mai bine operele literare din cuprinsul antologiei este necesar să facă mai întâi o scurtă prezentare a civilizației românești și să ofere informații despre religia, istoria și literatura românilor. Meritul autoarei este cu atât mai mare cu cât că a reușit să facă acest lucru într-un mod remarcabil, ea reușind să surprindă câteva aspecte esențiale ale culturii noastre, și mai mult, prin prezentarea studiului critic a lui Maiorescu a indicat și direcția în care cultura noastră ar trebuie să îndrepte la sfârșit de secol XIX.

Scriitoarea germană scoate mai întâi în evidență importanța religiei pentru români prezentând modul în care românii, de secole încoace își serbează Paștele precum și rolul pe

¹ *Rumänische Skizzen*, introduse și traduse de Mite Kremnitz, București, Editura Socec, 1877.

² se intitulează în antologie *Die Zwillingknaben mit dem goldenen Stern* și nu este, cum se specifică aici, o producție populară. Mite Kremnitz reține fără să indice autorul povestea lui I. Slavici, *Doi feți cu stea în frunte*, spre a acoperi și domeniul creației populare.

care Domnitorul lor îl joacă în cadrul liturghiei. Ea subliniază faptul că poporul și conducătorul său sunt strâns uniți prin religia creștină: „În biserica Mitropolitană din București se serbează Paștele. Slujba începe la miezul nopții de la flacăra unei singure lumânări. Cântecul sunt la început tulburi și grele, dar biserica se luminează tot mai tare, o lumină după alta se aprinde, cântecul sunt tot mai vesele, și ajung punctul cel mai înalt al bucuriei în momentul în care evanghelia se citește cu voce tare de pe foi de pergament, pe care liturghia a fost copiată și apoi a fost semnată de către Domnitor. Atunci se intonează imnul bucuriei „Hristos a înviat” și țării a reînviat, deoarece semnătura Domnitorului stă cheazășie pentru faptul că și în următorul an bisericesc religia creștină va rămâne credința conducătorului și a poporului său.

Astfel se întâmplă de la 1453 în fiecare an, și în zilele noastre Domnitorul Carol de Hohenzollern mai semnează încă în dimineața duminicii Paștelui Prima Evanghelie după Ioan - totuși datorită faptului că România a devenit un stat constituțional, evanghelia este contrasemnată și de către Ministrul Culturii.”³

În continuare scriitoarea dorește într-o oarecare măsură să le aducă aminte occidentalilor de rolul important, plătit cu multe jertfe omenești, pe care românii l-au jucat în decursul istoriei drept grănicerii creștinismului. „Nu s-a gândit Constantin cel Mare că avea să se întâmple lucrul acesta, atunci când cu o linie de peniță a ridicat credința creștină la rang de religie de stat, și anume că această formă va supraviețui sensului ei și în anumite perioade va deveni unul din puțini îndrumători, dacă ne gândim la timpurile în care micile principate aveau o mai mare importanță europeană. Atunci când Constantinopolul în anul 1453 a căzut în mâinile turcilor, tradiția religioasă a credinței greco-catolice a evadat către actuala Românie și nu fără motiv, victoria lui Ștefan cel Mare, Principele moldovean asupra Cuceritorului Constantinopolului a fost sărbătorită în bisericile din Roma (1476): România a devenit puterea de la granița creștinismului, șanțul din fața dușmanului de moarte a Europei.”⁴

Autoarea arată faptul că creștinismul nu a adus cu sine românii numai războaie, ci dragostea lor pentru religia creștină i-a stimulat și în plan arhitectural. Astfel în perioada sec.15-17 au fost construite numeroase lăcașuri de cult deosebit de valoroase, iar autoarea menționează care sunt acestea și le descrie în câteva cuvinte. Nu uită să menționeze că mănăstirile construite în munți sunt mult mai valoroase din punct de vedere arhitectonic decât cele de la câmpie. „Dacă importantul rol istoric ce i-a revenit țării ca ultim loc al creștinismului i-a adus și multe războaie, acest rol a acționat în mare parte avantajos și însuflețitor asupra dezvoltării ei spirituale și se poate vorbi chiar și despre o cultură română a sec. 15, 16 și 17. Dacă vrei s-o cunoști în una din formele ei de exprimare, în artă, și în primul rând în arhitectură, atunci trebuie s-o cauți departe de drumurile principale. Astfel mai găsești și astăzi resturi importante ale arhitecturii din acea perioadă la mănăstiri și biserici. Un monument ca mănăstirea din Curtea de Argeș (terminată în anul 1518) putea lua ființă doar în mijlocul unui popor entuziasmat de religia sa, și a cărui exponent devotat a fost întemeietorul acestei opere de artă, domnitorul Neagoe Basarab. În apropiere de Curtea de Argeș demn de menționat este mănăstirea din Deal; construită puțin mai devreme, este mai simplă și în ceea ce privește decorațiunile arhitectonice; ea privește în depărtare înspre câmpia orașului

³ *Rumänische Skizzen*, introduse și traduse de Mite Kremnitz, București, Editura Socec, 1877, pp. I-II.

⁴ *Op.cit.*, pp. II.

Târgoviște, bătrânul oraș de rezidență a domnitorilor valahi, astăzi un loc plin de palate și biserici în ruină.

Mănăstirile Tismana și Cozia, ambele în egală măsură de frumoase în ceea ce privește construcția și poziția lor sunt cel mai vechi, fiind întemeiate în secolul XIV. Ambele au decăzut, deoarece mănăstirile au sărăcit după ce au fost secularizate în timpul domniei lui Cuza, iar statul constituțional nu deține mijloacele pentru ale ține pe toate. Mănăstirile Horez, Agapia, Neamț, Secu, toate construite în timpul unor secole românești de înflorire s-au păstrat bine și fiecare are un farmec aparte și o frumusețe proprie.

Toate construcțiile importante se află în munți, dar nu doar izolarea, ca o caracteristică a monahismului i-a împins la asta, ci și pericolul care amenința permanent în câmpie prin atacurile turcilor, a ungarilor și polonezilor. Numeroasele mănăstiri, care totuși se întâlnesc la câmpie, spre exemplu în jurul Bucureștiului, cum ar fi cele de la Țigănești, Căldărușani, Cernica, sunt de-aceea doar construcții mari și solide, care vorbesc mai mult despre bogăția decât despre înțelegerea artei din partea celor care le-au întemeiat. Le lipsește stilul și grija, și prin urmare munca în detaliu spre deosebire, de exemplu de cazul Horezului unde fațadele cizelate, coloanele și terenul sunt atât de fin lucrate, precum filigranul.”⁵

În continuare autoarea antologiei oferă cititorului câteva informații despre literatura română și face un scurt istoric al ei, menționând faptul că Dimitrie Cantemir, prin alianța sa cu Petru cel Mare, este în mare parte vinovat de suprimarea mișcării culturale românești din secolul XVIII. „Faptul că și literatura română ținea pasul cu arta reiese din publicarea primei traduceri în limba română a bibliei, a Evangheliarului, ce a fost tipărită la Brașov (Transilvania) în jurul anului 1580. Ceva mai devreme, 1577 Coresi a tipărit tot aici o psaltire. Din păcate până pe la mijlocul secolului 17 în biserici era folosită limba slavonă, și abia domnitorii Vasilie Lupu în Moldova și Matei Basarab în Țara Românească au introdus limba română ca limba bisericii și de stat. Din această perioadă și din următoarele provin și cronicile scrise într-o limbă frumoasă și marcantă ale lui Ureche (sfârșit de sec. XVI) și ale lui Miron Costin (decedat 1692), precum și scrierile Mitropolitului Dosoftei (decedat 1690) și ale domnitorului Dimitrie Cantemir (1673-1723).

Dar Domnitorul Dimitrie Cantemir înseamnă însă și sfârșitul mișcării culturale române. El era aliat cu Țarul Petru cel Mare, atunci când acesta în anul 1711 i-a atacat pe turci. Poarta cea mare, pentru a preîntâmpina pe viitor un astfel de pericol, de-acum încolo, prin încălcarea vechilor capitulări, nu a mai permis alegerea domnitorilor în țară, ci în cea mai mare parte îi trimiteau direct de la Constantinopol și a sugrumat astfel orice imbold național. În special grecii din Fanar erau cei ce știau să-și cumpere scaunele domnești din Moldova și Țara Românească, și care apoi au fost înlăturați de alții care ofereau și mai mult. Astfel domnia acestor Mavrocordați, Callimachi, Ypsilanti, Gutzo, Handcherli, Maurogeni, Muruzi și Caradzea din sec. XVIII și începutul sec.19 a însemnat o perioadă de totală decădere spirituală. Limba greacă a devenit limba celor culți, în timp ce cuvântul „român” a devenit aproape o insultă. Nici o operă pur religioasă, istorică sau vreo operă literară nu a apărut în această tristă perioadă.”⁶

⁵ *Op.cit.*, pp. II –V.

⁶ *Ibidem.*, pp. V-VI.

Mite Kremnitz acordă în continuare mai multe rânduri renașterii naționale culturale din sec. XIX explicând cum această renaștere a luat ființă, care sunt reprezentanții marcanți ai ei și terminând cu prezentarea celui mai important produs al acestei renașteri culturale, și anume cu asociația culturală „Junimea”. „Abia în secolul XIX se trezește dinou un spirit național, și anume românii transilvăneni ce au emigrat în Țara Românească au constituit primul germene. Ei vorbesc pentru prima dată dinou despre originea latină, despre tradiția istorică și despre valoarea nemăsurată a fiecărei limbi materne; Lazăr (1822) a fost primul profesor în acest sens, lui i-au urmat Laurianu, Ioan Maiorescu (tatăl), iar în Moldova Asachi. Stăruințele lor au fost sprijinite de scrierile transilvănenilor Micu, Petru Maior, Cipariu, de către cronică lui Șincai, ș.a.m.d. În Țara Românească dintre localnici, Heliade, Bolintineanu și Bălcescu au fost avangardiști ai mișcării literare, iar în Moldova aceștia au fost Alecsandri, Constantin Negruzii (tatăl) și Mihail Kogălniceanu.

Drept un nou fenomen în această perioadă de avânt al spiritului național îl reprezintă exodul ciudat a tineretului român către izvoarele culturale ale Vestului, în principal către Paris, chiar și Viena, sporadic către Berlin și către micile universități din Germania. Raportat la populația sa nici o altă țară nu mai avea un așa mare procent de studenți care să studieze la universitățile din străinătate.

Urmarea naturală a acestei mișcări variate a fost o ascensiune animată în plan literar și politic, ce a început în jurul anului 1820. Cu timpul însă au ieșit la iveală tot mai mult dezavantajele implementării culturii externe, iar răul timpurilor noi amenința să dea pe-afară. Pericolul principal al mișcării consta în imitarea doar a formelor exterioare a culturii vestice, mai ales a celei franceze, fără a imita însă ceea ce era mai important, și anume conținutul lor intern.

Împotriva acestei rătăcirii a noi culturi a luat ființă cu cca. 12 ani în urmă o direcție creștină sub impulsul lui Titu Maiorescu (fiul), care printr-o rezistență energică împotriva acestei dărmate diminuări insista, pornind din ființa propriului popor, pe adevărul natural, pe rigoarea științifică și educația organică a vieții spirituale. Pe această bază la Iași a luat ființă o asociație literar-politică a cărui organ era revista *Convorbiri literare* sub redacția neobositei activități a lui I. Negruzzi (fiul) și a cărei rațiune de-a fi rezultă din traducerea ce urmează acestei introduceri a unei bune părți din critica lui Maiorescu. Această direcție ascuțită nu a rămas fără urmări. Deși le-a adus reprezentanților ei și mulți dușmani, ea a acționat asupra multor oameni cinstiți și o serie întreagă de elevi și susținători s-au alipit în jurul fondatorilor acestei mișcări.

Și în plan politic această așa numită nouă direcție și-a croit drum, trei dintre oamenii ei de bază au devenit miniștrii și astfel această mișcare rămâne importantă și pentru propășirea spirituală a poporului. Acest lucru nu trebuie uitat, pentru ca în pofida criticii acerbe a lui Maiorescu, să avem o imagine amplă dar dreaptă asupra stării de fapt din România de astăzi. Revistei *Convorbiri literare* îi revine și în domeniul lingvistic un mare merit. Revista a militat neîncetat asupra purității limbii, prin teorie și puterea exemplului și a stabilit pentru prima dată regulile ortografice a unei limbi române devenită tot mai generală din punct de vedere fonetico-logic. În același sens a apărut în anul 1861 o revistă bine dotată înființată de M.I. Odobescu: *Revista Română*, dar a dispărut după cel de-al doilea an de la apariția sa în ciuda sânguinței spiritualului și învățatului său redactor, în timp ce *Convorbiri literare* se află actualmente în cel de-al unsprezecelea an de apariție.

Astfel o bună parte a vieții spirituale din România se grupează în jurul acestei reviste din Iași. În ea sau prin intermediul ei au apărut unele traduceri în limba română din limba germană, franceză și engleză, ca: *Faust*, *Moartea lui Wallenstein*, *Tâlharii*, *Fiesco*, *Kabbale und Liebe*, *Macbeth*, *Othello*, și multe poezii de Goethe, Heine, Lenau, Victor Hugo, Lamartine, etc.

Alecsandri, cel care a cules pentru prima dată poezii populare și a dat cuvântul melodiilor încet plângătoare (doine) ale patriei sale publică în revistă poeziile sale frumoase și emoționante și tot aici a fost descoperit și talentul covârșitor a lui Eminescu.”⁷

Mite Kremnitz a reușit iată, în decursul numai câtorva pagini să creioneze pentru cititor câteva chestiuni importante despre români, despre religia, cultura și literatura lor, intenția ei fiind aceea, ca astfel, cititorul german să înțeleagă mai bine textele literare cuprinse în antologie. Ea a reușit însă mai mult, căci această prefață se dovedește a fi o prezentare reușită a României în spațiul german și face ca Mite Kremnitz să devină una din cele mai bune propagandiste ale civilizației românești în spațiul german la sfârșit de secol XIX.

---

⁷ *Op.cit.*, pp. IX-X.